

DE TROONOPVOLGER

DONNA LEON BIJ UITGEVERIJ CARGO

Duister glas
Vriendendienst
Onrustig tij
Dood van een maestro
Bedrieglijke zaken
De stille elite
Kinderspel
Mijn Venetië
Dood in den vreemde
Droommeisje
Gezichtsverlies
Een kwestie van vertrouwen
De dood draagt rode schoenen
Dodelijke conclusies
Salto mortale
Acqua alta
Beestachtige zaken
Hemelse juwelen
Het onbekende kind
Tussen de regels
Ik aanbid je
Eeuwige jeugd
Wat niet verdwijnt
Vergiffenis

DONNA
LEON

DE TROONOPVOLGER

VERTAALD DOOR
LILIAN SCHREUDER

2020
AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2019 Donna Leon en Diogenes Verlag AG Zürich

All rights reserved

Copyright Nederlandse vertaling © 2020 Lilian Schreuder

Oorspronkelijke titel *Unto Us a Son Is Given*

Oorspronkelijke uitgever William Heinemann, Londen

Omslagontwerp Wil Immink Design

Omslagillustratie Wil Immink Design/iStock

Foto auteur Gaby Gerster/Diogenes Verlag

Vormgeving binnenwerk Perfect Service

Druk Wilco, Zutphen

ISBN 978 94 031 9690 9

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Maxim Emelyanychev

Het goede dat wij wensen blijkt vaak een vloek.
Ik bad om kinderen, en ik kreeg een zoon.
Een zoon om wie alle mannen mij gelukkig prezen.
Maar wie zou er nu in mijn plaats vader willen zijn?
De zegen sleepte de stekel van een scorpioen achter zich aan.

Händel, *Samson*, akte 1, scène 3

‘Je weet dat ik er niet van houd om me met dingen te bemoeien die mij niet aangaan,’ zei *conte* Falier tegen Brunetti. ‘Maar in dit geval ligt het anders, omdat hij mij zo na staat. Daardoor heb ik het gevoel dat ik eigenlijk geen keus heb.’ Brunetti zat tegenover zijn schoonvader in een van de versleten fauteuils waar Palazzo Falier mee vol stond, en had al een tijdje naar de oudere man zitten luisteren. Hij was er zich van bewust hoe moeilijk *il conte* het vond om het verhaal te vertellen waarvan hij kennelijk wilde dat Brunetti het zou horen.

Il conte had hem die morgen gebeld en gevraagd of Brunetti misschien even tijd had om langs te komen voor een borrel, onderweg van zijn werk naar huis, omdat hij graag zijn mening over iets wilde horen. Het was een warme dag aan het begin van de lente, zodat Brunetti’s eerste reactie was om te bedenken hoe hij het beste van de *questura* naar het palazzo kon lopen zonder vast te komen zitten op de inmiddels normale trekpaden van de kudde toeristen. Door de blauwe lucht en de aangename temperatuur zou het onmogelijk zijn om langs de Riva degli Schiavoni te lopen; het oversteken van de Piazza San Marco zou een daad van waanzin zijn. De *vaporetti* die van het Lido kwamen, waren echter meestal niet al te vol, zodat je er rustig aan boord kon stappen. Daarom nam hij de uitnodiging aan en zette zijn normale tegenzin van zich af om van het openbaar vervoer gebruik te maken

als hij ook kon lopen. Hij kwam vroeg aan met een boot van lijn 1 naar Ca' Rezzonico.

'Ik houd niet van roddel,' zei il conte nadrukkelijk, waarmee hij Brunetti's aandacht weer kreeg. 'Dat heb ik nooit gedaan.'

'Dan woon je in de verkeerde stad,' antwoordde Brunetti. Om zijn scherpe opmerking te verzachten, glimlachte hij erbij. 'En misschien moet je dan ook gesprekken met andere Venetianen proberen te vermijden.'

Als reactie glimlachte de graaf breed en ontspannen. 'Het eerste is niet waar, zoals je weet,' zei hij tegen Brunetti. Even later vervolgde hij, zijn glimlach nog warmer: 'Het tweede zou waar kunnen zijn, maar als dat zo is, dan kan ik er niets aan doen; daarvoor is het te laat. Ik ken de Venetianen al mijn hele leven.'

'Is een van hen soms de bron van het kletspraatje over Gonzalo?' vroeg Brunetti, die het wel interesseerde waarom zijn schoonvader met hem daarover wilde praten en nieuwsgierig was naar meer.

'Ja. En het is een advocaat.' Misschien omdat hij dacht dat Brunetti hem wilde vragen wie dat was, stak il conte een afwijzende hand op en zei: 'Het maakt niet uit wie het me heeft verteld. Waar het om gaat is het verhaal zelf.'

Brunetti knikte instemmend. Net als de meeste Venetianen was hij eraan gewend om te zwemmen in het wervelende schuim van zowel foute als juiste informatie dat door zoveel van het dagelijks leven stroomde. In tegenstelling tot de meeste Venetianen beleefde hij er echter weinig plezier aan: door lange en lastige ervaring wist hij hoe onbetrouwbaar het merendeel van die informatie was. Brunetti de *commissario* van politie had verhalen gehoord die zo schunnig waren dat

hij er een kleur van had gekregen, en Brunetti de lezer was bekend met de beschrijvingen van Suetonius over de pleziertjes van Tiberius. Maar Brunetti de denker wist dat de Venetianen geneigd waren de daden te overdrijven van diegenen die ze zelfs nog nooit hadden ontmoet, hoe weinig ze nadachten over de consequenties van wat ze vrolijk herhaalden, en hoe volkomen onbetrouwbaar de verhalen waren.

Hij was zeker geïnteresseerd in wat mensen deden, maar hij geloofde zelden dat ze iets ook echt gedaan hadden, totdat hij voldoende bewijs had verzameld. Dus wat zijn schoonvader ook had gehoord, voor Brunetti was het een zaak die nog moest worden bewezen, niet een waarheid die je moest geloven.

Terwijl hij wachtte totdat il conte had besloten hoe hij het hem zou vertellen, gingen Brunetti's gedachten terug naar een beslissing die de familie al jaren omzeilde en uitstelde: wat moest er gebeuren met de familievilla in de buurt van Vittorio Veneto, die niet langer werd gebruikt door il conte en *la contessa* en waar het gezin van Brunetti ook al niet meer naartoe ging in de zomer. Terwijl de familie maar bleef aarzelen, begon er onder de ramen op het noorden water door te sijpelen en had de beheerder aangekondigd dat hij een flinke loonsverhoging wilde.

Alsof hij Brunetti's gedachten had gelezen, zei il conte: 'Ik wil het niet hebben over de villa, hoewel Gonzalo mij daar soms aan doet denken.'

Brunetti, verrast over de vergelijking, zei: 'Ik wist niet dat er water in zijn hoofd begint door te dringen.'

Il conte negeerde het gebrek aan ernst van Brunetti en wilde zijn eigen opmerking graag nader toelichten. 'Je hebt ze allebei in ongeveer dezelfde tijd leren kennen, Guido; je hebt

heel wat mooie tijden doorgebracht in hun gezelschap, en nu ondervinden ze allebei de invloed van de tijd.’

Gonzalo Rodríguez de Tejada, de beste vriend van zijn schoonouders, tevens Paola’s peetvader en onofficiële oom, maakte deel uit van de familie Falier zolang Brunetti zich kon herinneren. Hij was uit Londen gekomen voor het diner ter gelegenheid van het tienjarig huwelijksfeest van Brunetti en Paola, en had hun daarvoor een aardewerken Koefische schaal uit de twaalfde eeuw gegeven die de kleur van woestijnzand had. Hij had ongeveer de grootte van een slakom en was gedecoreerd met wat naar hun idee een Korantekst moest zijn die aan de binnenkant omhoogliep. Een vooruitziende Gonzalo had de schaal laten voorzien van een omhulsel van plexiglas dat aan de muur kon worden opgehangen, zodat de schaal beschermd werd tegen botsingen en ongelukken waar elk huis met kleine kinderen mee te maken kreeg. De schaal hing nog steeds aan de muur van de zitkamer tussen de twee ramen die uitkeken op de klokkentoren van de San Marco in de verte.

In de afgelopen jaren waren Brunetti en Gonzalo elkaar af en toe tegengekomen op straat of in een winkel of café. Dat waren altijd vrolijke, gezellige momenten geweest waarbij ze *un’ombra* of koffie gingen drinken. Ze waren elkaar een paar maanden geleden nog tegen het lijf gelopen bij de Campo Santi Apostoli. Toen Brunetti het plein wilde oversteken, zag hij hoe Gonzalo in zijn richting kwam gelopen en ter begroeting zijn hand opstak. Hij merkte op dat het haar van de oudere man in plaats van grijs nu sneeuwwit was, maar hij zag ook dat zijn rug nog zo recht als die van een sergeant-instructeur was, en dat zijn ogen nog steeds felblauw waren; misschien een spoor van de een of andere Vikingindringer van Spanje.

Ze hadden elkaar omhelsd, gezegd hoe blij ze waren dat ze

elkaar weer eens zagen, waar de oude man aan toevoegde – sprekend in een Italiaans dat geen spoor van een accent had – dat hij al laat was voor een afspraak en helaas geen tijd had om wat langer te praten. Maar hij moest Paola en de kinderen de groeten doen en ze allemaal een kus van hem geven.

Hij had Brunetti's wang aangeraakt met zijn hand als een teken van genegenheid dat hij vaak gebruikte, zei toen dat hij echt weg moest, draaide zich om en liep snel weg in de richting van de Fondamenta Nuove en het palazzo waar hij woonde. Brunetti was blijven staan en had gekeken hoe hij wegliep, blij dat hij hem even had gezien, zoals hij altijd blij was om Gonzalo te zien. Hij was weer gaan lopen en toen, zonder dat daar echt een reden voor was, stopte hij even en draaide zich om naar de zich verwijderende rug van de man die zich een weg baande door de mensenmassa. Eerst zag Brunetti hem niet, omdat hij zocht naar iemand die snel liep, maar toen ontdekte hij Gonzalo's lange gestalte die zich van hem verwijderde, alleen liep hij nu langzaam en met gebogen hoofd, een elleboog naar buiten stekend, hand op zijn heup, alsof hij een verborgen pijn wilde onderdrukken. Brunetti keek meteen weg, alsof hij had gezien dat de man iets gènants deed en niet wilde dat hij dat door zou hebben.

Brunetti maakte zich los van zijn mijmering en zag dat il conte hem aandachtig gadesloeg. De oudere man vroeg: 'Wanneer heb jij hem voor het laatst gezien?'

'Een paar maanden geleden, misschien iets langer,' antwoordde Brunetti. 'We kwamen elkaar tegen bij Santi Apostoli, maar alleen lang genoeg om elkaar even te begroeten.'

'Hoe kwam hij op jou over?'

'Hij leek niet veranderd, zou ik zeggen,' antwoordde Brunetti, die automatisch de ene oude man ging afschermen

voor het nieuws dat een andere oude man en vriend zich had overgegeven aan de gevolgen van de ouderdom die voor hen allebei in het verschiet lagen.

Brunetti vermeed de blik van il conte en bestudeerde het portret van de jonge man dat aan de muur tegenover hem hing, waarbij hij voelde hoe zijn blik werd beantwoord. Stralend van jeugdigheid, spieren die het uitschreeuwden dat ze wilden worden bevrijd van de bewegingloosheid die de pose vereiste, stond hij met zijn linkerhand op zijn heup, de andere op de pommel van zijn zwaard. Ongetwijfeld was hij een voorouder van Paola, een verre Falier die in de strijd was gesneuveld, of was doodgegaan door een ziekte of door de drank, maar dit portret van zichzelf had achtergelaten om te laten zien wie hij was geweest toen hij er nog was.

Brunetti zag, misschien in zijn verbeelding, wat trekken van Paola's gezicht in dat van de jonge man, al hadden honderden jaren de scherpte bij die van haar wat verzacht, op de felle speurende adelaarsblik na, die ze ten minste op momenten van plotselinge boosheid had.

‘Hadden jullie echt geen tijd om even met elkaar te praten?’

Brunetti schudde zijn hoofd.

Il conte sloeg zijn ogen neer, drukte beide handen op zijn dij en bleef zijn blik daarop gericht houden. Wat was hij nog steeds een knappe man, dacht Brunetti. Hij maakte gebruik van de gelegenheid die de duidelijke afwezigheid van il conte hem bood om hem beter te bekijken en constateerde verbaasd dat zijn schoonvader kleiner leek te zijn geworden sinds de laatste keer dat ze elkaar hadden gezien. Nee, sinds de laatste keer dat hij aandacht had besteed aan het uiterlijk van de oudere man. Hoewel zijn schouders smaller waren geworden, omsloot het jasje van il conte die smallere schouders

toch perfect. Misschien had hij het laten vermaken. Maar toen merkte Brunetti op dat het jasje de revers had van de mode van dat jaar en dus nieuw moest zijn.

Il conte bleef de rug van zijn handen bestuderen, alsof hij daar naar een antwoord zocht. Daarna keek hij naar Brunetti en zei: 'Jouw situatie is altijd wat tweeslachtig, nietwaar, Guido?'

Was dat een vraag, vroeg Brunetti zich af, of een uiting van de mening van de conte? Was het een verwijzing naar het verschil in stand tussen hem, de zoon van een man uit de lagere klasse wiens leven een aaneenschakeling van mislukkingen was geweest, en zijn vrouw, dochter van il conte Falier en erfgename van een van de grootste fortuinen in de stad? Of misschien tussen zijn professionele verantwoordelijkheden en de eisen die vriendschap en liefde aan hem konden stellen? Of was het zijn positie als commissario van politie, getrouwd in de familie van de man tegenover hem, wiens zakelijke transacties misschien beter niet aan een nader onderzoek konden worden onderworpen?

Omdat hij niet meteen wilde vragen aan welk deel van zijn leven il conte refereerde, stelde Brunetti het uit door te zeggen: 'Ik denk dat velen van ons een tweeslachtig leven leiden. De wereld waarin we leven, maakt dat noodzakelijk.'

De oudere man knikte en verplaatste zijn handen naar de armleuningen van zijn stoel, waar ze rustig bleven liggen. 'Ik herinner me dat Paola jaren geleden naar huis kwam voor een bezoek in de tijd dat ze nog studeerde op de universiteit in Engeland. Het grootste deel van de tijd dat ze hier was, las ze een boek waar ze een paper over moest schrijven.' Zijn gezicht verzachtte bij de herinnering aan zijn enige kind, thuis van de universiteit, dat haar huiswerk deed.

Brunetti wachtte omdat hij bekend was met de manier van vertellen van de conte.

‘Pas op de derde dag begon ze te praten over het boek en wat ze wilde zeggen in haar essay.’

‘Wat zei ze toen tegen je?’ Waarom, zo vroeg hij zich af, zijn we altijd zo geïnteresseerd in de vroegere ervaringen van onze geliefden?

‘Dat ik het zou moeten lezen,’ onthulde de conte. ‘Dat heb ik ook geprobeerd, maar pas toen ze al terug was naar Engeland.’ Hij schudde zijn hoofd alsof hij iets bekende. ‘Ik voel me niet zo aangetrokken tot dat soort dingen – het was een religieus boek – en ik kwam er niet doorheen.’

‘Welk boek was het?’ vroeg Brunetti, nieuwsgierig naar wat Paola las toen ze nog studeerde.

‘*De wolk van niet-weten*,’ zei de conte en pauzeerde. ‘Ik heb dat altijd een mooie titel gevonden voor een autobiografie. Voor wie dan ook.’ Zijn glimlach werd breder en Brunetti beantwoordde die.

Brunetti liet een paar momenten voorbijgaan en besloot toen dat hij het wilde weten, ongeacht de consequenties. ‘Hadden we het niet over Gonzalo?’

‘Ja.’

‘Het klinkt alsof je je zorgen maakt om hem.’

Il conte knikte.

De handen van de oudere man balden zich en ontspanden toen weer langzaam. De spanning verplaatste zich nu echter naar zijn gezicht en hij kneep zijn ogen samen. ‘Gonzalo is mijn beste vriend. We zaten samen op kostschool.’ Hij keek schuin naar Brunetti en zei, niet in staat zijn verbazing te bedwingen: ‘Mijn god, dat was meer dan zestig jaar geleden.’

‘Waar was dat?’

‘In Zwitserland,’ antwoordde de conte. ‘Mijn vader wilde dat ik een poosje in een ander land ging wonen.’

‘Om een bepaalde reden?’ vroeg Brunetti, nieuwsgierig om wat meer te weten te komen over het verleden van zijn schoonvader, om een blik te kunnen werpen in het zwarte gat dat het leven van il conte voor hem was.

‘Hij wilde dat ik Frans en Duits zou leren. Niemand dacht toen nog aan Engels,’ verklaarde hij. ‘Maar dat was een truc, denk ik. Hij wilde me weghalen bij de vrienden met wie ik toen omging.’

‘Waarom?’

Il conte hief beide handen, palmen naar boven, alsof hij een aanvaller van zijn onschuld wilde overtuigen. ‘Ik denk dat de politieke ideeën van een paar van mijn vrienden hem niet bevielen.’

Brunetti dacht aan wat er allemaal in de jaren vóór zijn geboorte was gebeurd, maar kon zich geen politieke onrust herinneren die van invloed kon zijn geweest op de adel in de tijd. De Rode Brigades stonden toen nog in de kinderschoenen en de toekomst van het land zag er goed uit door de bloeiende economie.

‘Werkte het?’

Il conte glimlachte en verplaatste zijn blik naar het raam achter Brunetti. ‘Ik heb de talen inderdaad geleerd. Evenals andere dingen.’

‘Je zei dat je Gonzalo daar hebt leren kennen,’ herinnerde Brunetti hem eraan, nieuwsgierig naar de relatie.

Het gezicht van il conte verzachtte door een glimlach. ‘Hij leerde me skiën,’ zei hij en Brunetti dacht dat dit het enige was wat hij zou horen over de jonge Gonzalo. De glimlach werd kleiner, om even later weer breder te worden bij een plotse-

linge herinnering. ‘Hij heeft me ook geleerd hoe ik vals kon spelen bij poker.’ Il conte lachte met kinderlijke verrukking. Voordat Brunetti iets kon vragen, ging hij verder. ‘Hij zei dat ik het kon herkennen als iemand anders ooit zou proberen om hetzelfde bij mij te doen.’

‘Is dat ooit gebeurd?’ vroeg Brunetti.

‘Niet met kaarten,’ antwoordde conte Falier, waarbij hij geen nadere toelichting gaf. ‘Maar de tekenen die Gonzalo mij leerde herkennen, zijn ook bij andere spellen te zien.’

‘Een nuttige vaardigheid,’ zei Brunetti.

‘Vele malen nuttiger dan kunnen skiën,’ merkte il conte op, waarbij hij eraan toevoegde: ‘Vooral bij mijn zaken.’

Wat die ook mochten zijn, dacht Brunetti bij zichzelf, zonder dat hij daar blijk van gaf in zijn uitdrukking. Hij herinnerde zich dat hij Paola had gevraagd, niet lang nadat hij haar had leren kennen, wat haar vader voor werk deed. Hij wist toen nog niet dat ze haar gevoel voor humor te danken had aan een Engelse nanny en aan vier jaar op de universiteit in Oxford, dus het was met enige verbazing dat hij haar hoorde zeggen: ‘Hij zit in zijn werkkamer op de *piano nobile* van het palazzo en pleegt telefoontjes.’ Nadat hij zich had gerealiseerd dat ze een grap maakte, maar tegelijkertijd serieus was – de waarheid vertelde maar dan wel op een tendentieuze manier – moest Brunetti aan zijn eigen vader denken. Die sleet zijn dagen eveneens thuis, waar hij zat te wachten totdat er iemand langskwam om hem een dag werk in de haven aan te bieden, waar hij dan hielp bij het laden en lossen van boten. Ook toen al, bij het begin, was hij zich bewust geweest van de kloof die er was tussen haar familie en die van hem: haar vader een graaf, haar moeder afstammeling van Florentijnse prinses; Brunetti’s moeder een vrouw die op

haar twaalfde van school was gegaan, zijn vader een hopeloze dromer wiens leven was geruïneerd door jaren krijgsgevangenschap.

Brunetti bestudeerde het gezicht van zijn schoonvader en was zich ervan bewust hoe een groot deel ervan in beslag werd genomen door de neus. ‘Hoeveel jaar hebben jullie samen op school gezeten?’ vroeg hij, verbaasd bij het idee dat deze man ooit een scholier en tiener was geweest.

De oudere man slaakte een diepe zucht, die in geen enkel opzicht melodramatisch was. ‘Vier jaar, van mijn vijftiende tot mijn negentiende, tot ik naar de universiteit ging.’ Il conte was lager in zijn stoel weggezunken terwijl hij sprak, maar duwde zichzelf plotseling overeind en keek Brunetti scherp aan. ‘Ik begin een praatzieke ouwe dwaas te worden, nietwaar, Guido?’ vroeg hij, waarbij hij geamuseerd klonk in plaats van gegeneerd.

‘Nee hoor, Orazio,’ antwoordde Brunetti. ‘Het verleden is altijd interessant.’

‘Het verre verleden misschien,’ zei il conte en hij leunde naar voren om op Brunetti’s knie te tikken ter bekrachtiging van zijn punt.

Brunetti dacht aan de tijd, die eeuwen geleden leek, toen hij een nieuw pak had gekocht voor zijn eerste ontmoeting met de conte, die de jonge man die met zijn dochter wilde trouwen, had willen spreken. Brunetti had, vond hij zelf, een buitensporig bedrag besteed aan het pak, zelfs zoveel dat hij er geen nieuwe schoenen meer bij kon kopen. Hij was nog geen *commissario di polizia* en ondersteunde zijn moeder, die weduwe was geworden, waardoor hij een armzalige huwelijkskandidaat was. Hij wist dat, kon er verder ook niets aan doen, maar had er toch mee ingestemd om te gaan, ook al

wist hij dat dit het einde van al zijn hoopvolle verwachtingen zou betekenen.

Hij herinnerde zich hoe hij voor het eerst naar het palazzo was gegaan. Het dienstmeisje had zelfs een reverentie voor hem gemaakt voordat ze hem naar de eerste verdieping leidde. Ze stond stil bij een deur, klopte en opende de deur om Brunetti naar binnen te laten gaan.

Hij had *il conte* meteen herkend, een man met wie hij heel wat uren in dezelfde ruimte had doorgebracht. Hij zag het grijze haar, de bruine ogen en de mond zonder glimlach. De andere man, die net zo verbaasd was om Brunetti te herkennen als om herkend te worden, liep naar hem toe en greep hartelijk zijn hand. 'Jij bent die jonge man die veel over Hadrianus heeft gelezen,' zei hij, waarbij hij zijn andere hand op de rug van Brunetti's hand legde en die met duidelijke warmte drukte.

Het enige wat Brunetti kon doen was 'ja, meneer' stamelen, maar toch had hij nog de tegenwoordigheid van geest om te vragen: 'Hoe weet u wat ik lees?'

'Dat heeft de bibliothecaris me verteld,' was het antwoord van de *conte*. 'Wij zijn oude vrienden.'

'Wat heeft hij u nog meer verteld?' vroeg Brunetti zonder erbij na te denken. Misschien over de manier waarop de dochter van deze man op een middag naast diezelfde jonge man had gezeten, zij tweeën hand in hand, lachend om het daardoor ontstane probleem om de pagina's om te slaan.

Conte Falier had zich afgewend zonder antwoord te geven en had Brunetti naar een plompe stoel geleid, terwijl hij er zelf tegenover ging zitten en hem gebaarde om ook plaats te nemen. Toen ze allebei zaten, zei *il conte*: 'Niets anders dan de boeken die je de afgelopen paar weken hebt gevraagd.' Bru-

netti liet zijn gedachten gaan over de titels en hoopte maar dat die ermee door konden: Cassius Dio, *Historia Augusta*, Philostratus en Pausanias. De brieven van Fronto, met zijn tweeslachtige commentaar op Hadrianus, bleken onvindbaar.

‘Hij vertelde me,’ ging il conte door, ‘dat je grote belangstelling toont voor Hadrianus.’

Brunetti’s verwarring werd nog groter. Hij was daar gekomen om te praten over de dochter van deze man, niet over een Romeinse keizer uit de tweede eeuw na Christus. Hij merkte dat zijn handpalmen vochtig werden, maar hij kon ze moeilijk afvegen aan de broekspijpen van zijn nieuwe pak. In plaats daarvan zei hij: ‘Vindt u dat interessant, *signor conte*?’

‘Natuurlijk,’ antwoordde de oudere man ernstig. ‘Zou je me ook kunnen vertellen waarom je in hem bent geïnteresseerd?’

‘Door Paola,’ had Brunetti geantwoord voordat hij daarover had nagedacht. Toen realiseerde hij zich dat dit nergens op sloeg en voegde er daarom aan toe: ‘Ze had het over hem, en ik vond dat ze een beetje al te enthousiast was.’ Hij hoorde dat dit moest klinken alsof Paola over iemand had gesproken die ze allebei kenden, iemand die misschien met hem wedijverde om haar aandacht, en dat hij uit jaloezie zo had gereageerd.

In de hoop dat hij dit beter kon formuleren zei hij nog: ‘Dat wil zeggen, als wat ik over hem heb gelezen, inderdaad waar is.’

‘En wat is dat?’ vroeg il conte.

Brunetti wilde vragen waarom hij zo werd uitgehooard over zijn oordeel en of wat hij antwoordde op de een of andere manier zou dienen als bewijs voor zijn ongeschiktheid als echtgenoot voor de dochter van deze man. In plaats daarvan

besloot hij de vraag simpelweg te beantwoorden. ‘Ik ben politiemans, meneer, waardoor ik de gewoonte heb ontwikkeld om verslagen van het gedrag van mensen te lezen alsof het politierapporten zijn.’

‘Juist ja,’ had il conte glimlachend geantwoord. ‘Geldt dat ook in het geval van keizer Hadrianus?’ Hij was zo vriendelijk om te glimlachen, hoewel zijn belangstelling oprecht leek.

Brunetti vond dat de vraag een serieus antwoord verdiende. ‘Hij staat bekend als een van de vijf goede keizers, maar ik heb de indruk dat zijn adoptie op het laatste moment door Trajanus nogal dubieus was, evenals het hele proces van de opvolging. Dan heb je nog die senatoren die werden vermoord kort nadat hij keizer werd, allemaal mannen die zijn tegenstanders waren of zijn vijanden zouden zijn geweest.’

Il conte had langzaam geknikt, alsof hem werd gevraagd om een bekend verhaal in een nieuw licht te bekijken. ‘Is dat de enige reden voor jouw belangstelling?’ had hij gevraagd.

Brunetti had gearzeld, had een hand naar zijn mond gebracht, en keek toen naar buiten door het raam achter de oudere man. ‘Paola leest momenteel een boek over Hadrianus. Een roman. Een roman in briefvorm. En op basis van wat zij mij heeft verteld, lijkt de held een praatgrage combinatie van Marcus Aurelius en Sint-Franciscus. Hij heeft het er constant over hoe groot zijn tegenzin is om ten strijde te trekken, maar hij heeft er geen moeite mee om zijn soldaten eropuit te sturen om te roven en te plunderen.’ Dat was zo ongeveer wat hij tegen Paola had gezegd, hoewel dat er niet voor had gezorgd dat haar enthousiasme voor het boek of voor Hadrianus verminderde.

Il conte had eerst geglimlacht en daarna hardop gelachen. ‘Toen ze jong was, mocht Paola van ons lezen wat ze wilde,

maar nu ze ouder is, zou ik graag willen dat ze zich zou beperken tot de Engelse roman en niet haar tijd zou verdoen met dat onzinnige Franse gezwam.’

‘Heeft u het dan gelezen?’ had Brunetti gevraagd, niet in staat zijn verbazing te verbergen.

‘Eeuwen geleden, maar niet meer dan een paar bladzijden,’ had il conte gezegd, alsof het de dertiende opdracht van Hercules was geweest. ‘Het heeft geen enkele historische context en is pretentius onzinnig. *Historia Augusta* is net zo goed fictie, maar veel onderhoudender en beter geschreven, vind je niet?’

Terwijl Brunetti zich de precieze woorden probeerde te herinneren die hij als reactie had gezegd, hoorde hij hoe een stem zijn naam zei. ‘Guido? Guido?’ Hij maakte zich los van de bespiegelingen in het verleden over het verre verleden en richtte zich weer op het heden. Zijn schoonvader boog zich naar hem toe, een hand uitgestrekt.

Brunetti glimlachte en zei: ‘Sorry, Orazio: ik moest denken aan ons allereerste gesprek.’ Hij keek om zich heen in de nu vertrouwde kamer. ‘Dat was toch hier?’

Il conte knikte.

‘Ik ben blij dat ik voor het examen ben geslaagd,’ zei Brunetti, die al die jaren had vermoed dat het gesprek over Hadrianus, gevolgd door koffie en een praatje dat hij zich niet meer kon herinneren, de eerste stap naar zijn huidige geluk was geweest.

Il conte glimlachte en opende zijn handen in een verwelkomend gebaar. ‘Ik ook, Guido,’ zei hij. Zijn uitdrukking veranderde plotseling. Alle zachtheid was eruit verdwenen toen hij zei: ‘Ik zou graag willen dat je Gonzalo net zo behandelt als toentertijd Hadrianus.’

Brunetti was even verward en vroeg: ‘Wat bedoel je daarmee?’

‘Denk als een politieman.’